

Ühinenud Rahvaste
Hariduse, Teaduse
ja Kultuuri
Organisatsioon

UNESCO Eesti Rahvuslik Komisjon

Infokiri nr 2

aprill 2009

UNESCO sündmused

Ilmus „Haridus kõigile“ 2009. a monitooringuraport

Raport koostatakse igal aastal sõltumatu ekspertgrupi poolt ning selle annab välja UNESCO. Raportis analüüsitakse „Haridus kõigile“ eesmärkide täitmise ulatust, lähtudes seatud lõpptähtajast – aastast 2015. Raport hoiatab, et rahvusvahelise finantskriisi tõttu võib kahaneda rahaline toetus maailma vaesemate piirkondade hariduse arendamisele. Vaatamata UNESCO ja mitmete arenguriikide pingutustele on endiselt ebavõrdsus maailma eri piirkondade vahel haridusele juurdepääsu ja selle kvaliteedi osas väga suur.

Ilmus „Maailma ohustatud keelte atlas“

Veebruaris avaldas UNESCO enam kui 30 keeleteadlase ühistööna koostatud võrguväljaande, mis annab teavet ligi 2500 erineval ohustatuse astmel keele kohta. Kokku kõneldakse UNESCO andmeil maailmas umbes 6700 keelt. Atlas rühmitab ohustatud keeled viide riskiastmesse: ohustatud, kindlasti ohustatud, väga ohustatud, kriitiliselt ohustatud ja väljasurnud keeled. Eestist on atlasest märgitud 50 000 kõnelejaga võru-setu keel kui „kindlasti ohustatud“. Kogu maailmas on atlase andmetel enam kui 200 suhteliselt hiljuti väljasurnud keelt, 538 maailma keelt on kriitiliselt ohustatud, 502 väga ohustatud, 632 kindlasti ohustatud ja 607 ohustatud. Võrguväljaandega saab tutvuda internetiaadressil www.unesco.org/culture/ich.

Vabad ametikohad UNESCOs

UNESCO kodulehelt on leitav regulaarselt täiendatav andmebaas vabadest ametikohtadest UNESCOs. Kandideerida saab veebibõhiselt. Andmebaas asub internetiaadressil: http://recruitweb.unesco.org/postes/postes_visualisation.asp?AffLangue=gb&CATPOSTE=1.

Veealuse kultuuripärandi konventsiooniosaliste üldkogu

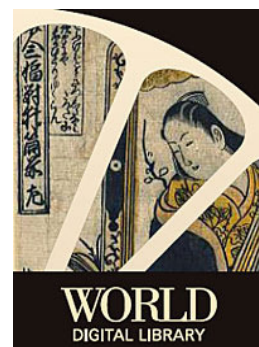
26.-27. märtsil toimus UNESCO peakorteris veealuse kultuuripärandi konventsiooniosaliste esimene üldkogu. Lisaks 23 konventsiooniosalisele osales vaatlejatena 71 riiki, 5 valitsustevahelist ja 23 valitsusvälist organisatsiooni. Lepiti kokku üldkogu protseduurireeglites ning loodi teaduslik ja tehniline nõukoda, mille geograafilise tasakaalu printsiipi arvestavasse liikmeskonda kuuluvad konventsiooniosaliste poolt nimetatud eksperdid. See nõukoda hakkab edaspidi nõustama üldkogu teadusliku või tehnilise loomuga küsimustes.

Üldkogu otsustas ka, et tuleb välja töötada konventsiooni rakendusjuhised. Lepiti kokku, et järgmine korraline kohtumine toimub käesoleva aasta detsembri esimesel nädalal. Eestist osales Kersti Kirs Eesti saatkonnast Prantsusmaal.

Eesti ei ole konventsiooniga liitunud, kuid muinsuskaitseamet ja kultuuriministeerium toetavad konventsiooniga ühinemist. Ministeerium on asunud ette valmistama konventsiooni heakskiitmisega seotud materjale. Kultuuriministeeriumi hinnangul on konventsiooni rakendamiseks ilmselt vaja muuta muinsuskaitseadust, täpsustades veealuse pärandiga seonduvaid mõisteid ja reguleerides veealusele kultuuripärandile juurdepääsuga seotud loamenetlust. Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi esialgsel hinnangul vajavad muutmist ka kaubandusliku meresõidu koodeks ja meresõiduohutuse seadus.

UNESCO avas ülemaailmse digitaalraamatukogu

21. aprillil avati UNESCO peakorteris ülemaailmne digitaalraamatukogu. Tegu on avalikkusele suunatud tasuta veebilehega, mis tutvustab haruldasi teavikuid maailma raamatukogudest ja arhiividest. Lehelt võib leida käsikirju, kaarte, haruldasi raamatuid, filme, helisalvestisi ja fotosid, mille kohta saab infot araabia, hiina, inglise, prantsuse, portugali, vene ja hispaania keeles. Projekti eesmärgiks on äratada huvi maailma kultuuripärandi vastu, pakkuda vajalikku infot õpetajatele, õpetlastele ja laiemale avalikkusele ning vähendada digitaalset lõhet maailmas. Lisaks UNESCOle osaleb digitaalraamatukogu projektis veel 32 partnerorganisatsiooni. Projekti arendusmeeskond oli USA kongressi raamatukogust, tehnilist abi pakkus Bibliotheca Alexandrina Egiptusest. Teavikute ja ekspertnõuga toetasid projekti Brasiilia, Egiptuse, Hiina, Prantsusmaa, Iraagi, Jaapani, Mali, Mehhiko, Maroko, Hollandi, Qatari, Venemaa, Saudi Araabia, Serbia, Slovakkia, Lõuna-Aafrika Vabariigi, Rootsi, Uganda, Suurbritannia ja USA rahvusraamatukogud, kultuuri- ja haridusasutused. Projektiga oodatakse liituma ka kõiki teisi UNESCO liikmesriike. Lisainfo: www.wdl.org.

© UNESCO

UNESCO ERK
Pikk 2, 10123 Tallinn
Tel: 6 441431
Faks: 6 313757
unesco@unesco.ee
www.unesco.ee

Eesti liitub globaalse õppekavaarenduse võrgustikuga

UNESCO õppekavaarenduse võrgustik (COP) loodi 2005. aastal UNESCO rahvusvahelise hariduse büroo (IBE) initsiatiivil ja selle eesmärgiks on toetada erinevaid maailma regioone ja UNESCO liikmesriike õppekavade arendamisel „Haridus kõigile“ ideede raames. Võrgustikku kuulub nii haridusministeeriumide, ülikoolide, mittetulundussektori, sihtasutuste kui ka valitsustevaheliste nõukogude ja rahvusvaheliste haridusagenduuride esindajaid. Siiani on korraldatud on 73 *workshop*’i, seminari, konverentsi ja sümposiooni üle maailma ja loodud on 12 koordineerimispunkti, millest 4 asub Euroopa ja Põhja-Ameerika regioonis. Koordineerimispunktid on UNESCO peakorteriga koostöölepingud. Üks neljast Euroopa COP koordineerimispunktist asub Soomes, koondatud on kõigi Põhjamaade õppekavaarendusealased tegevused. Balti riigid liituvad Soome koordineerimispunktiga eeldatavalt 2009. aasta jooksul. Eesti on nimetanud oma COP kontaktisikuks Einar Vära Haridus- ja Teadusministeeriumist. Võrgustikuga on oodatud liituma ülikoolid ja huvilised mittetulundussektorist.

Säästvat arengut toetava hariduse (ESD) konverents Bonnisis

Aprilli algul toimus Bonnisis säästvat arengut toetava hariduse konverents, mis keskendus ÜRO säästvat arengut toetava hariduse dekaadi esimese poole analüüsile ja teise poole ülesannetele. Eestist osales konverentsil Ülle Kikas Haridus- ja Teadusministeeriumist, kes konstateeris naastes, et Eestis tuleks läbi arutada keskkonnahariduse ja ESD vahetamine ning täpsustada mõisteid, teha koostööd väärtuskasvatuse arengukava ning inimeseõpetuse ja terviseõpetuse ainekavade töörühmadega, et nad teadvustaksid jätkusuutliku arengu probleeme ning arendaksid välja vastavad õppematerjalid, samuti tegeleda pärimuskultuuri kaasamisega säästva arengu teemadesse.

Eesti osaleb rahvusvahelise haridusalase (IKT hariduses) statistikatöörühmi töös

Haridus- ja Teadusministeerium tegi aasta lõpus otsuse osaleda UNESCO rahvusvahelise statistikatöörühmi töös, mis käsitleb informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogiate rakendamist hariduses. Eesti kontaktisik on Joel Petersoo.

Euroopa regiooni kõrghariduskonverents

Mais toimub Bukarestis Euroopa regiooni kõrghariduskonverents, mis on korraldatud koostöös Euroopa Nõukogu, Euroopa Komisjoni ja OECDga. Eestist osaleb Kerli Gutman UNESCO ERKist.

CONFINTEA konverents Brasiilias

19.-22. mail toimub Brasiilias ülemaailmne täiskasvanuhariduse konverents CONFINTEA VI. Konverentsiks valmistati liikmesriigid ette põhjalikud riiklikud raportid, Eesti raport on UNESCO elukestva õppe instituudi hinnangul Euroopa lõikes üks paremaid. Eestist osaleb üritusel meie raporti koostaja, UNESCO ERKi liige Talvi Märja, kes on esitatud II valimisgrupi kandidaadina ka konverentsi raporti koostamise komiteesse.

IBC 16. istung

Mais toimub México City’s UNESCO rahvusvahelise bioetika komitee (IBC) 16. istung. Eestist osaleb istungil komitee liige, prof. Toivo Maimets, kes juhib inimklooni rahvusvahelise regulatsiooni töögruppi

Eesti IOC kontaktisiku määramine

UNESCO Rahvusvaheline Okeanograafia Komitee (IOC) loodi 1960. aastal. Komitee eesmärgiks on rahvusvahelise koostöö edendamine mereteaduste, säästva arengu ja merekeskkonna kaitse valdkonnas, samuti vastavate otsustusprotsesside ja juhtimise arendamine. Eesti sai komitee liikmeks 1992. aastal. 2008. aasta lõpus määrati IOC Eesti kontaktisikuks Ülo Suursaar Eesti Mereinstituudist.

Seminar „Eesti maine rahvusvahelises meedias“

Eesti Ajakirjanike Liit korraldas koostöös UNESCO ERKiga veebruaris seminari, kus arutati Eesti maine üle rahvusvahelises meedias. Sõnavõttudega esinesid Helene Roos, Prantsuse saatkonna Eestis asejuht, Anneli Rõigas, ajakirjanik (Agence France Presse ja Soome päevaleht TS) ja Daniel Vaarik, meediaekspert, Tallinna Ülikooli doktorant.

Luule- ja emakeelepäeva tähistamine

8. mail tähistavad UNESCO Eesti ühendkoolid Eesti Lastekirjanduse Keskuses luule- ja emakeelepäeva. Koos laste ja nende õpetajatega arutavad laste endi kirjutatud luuletuste üle Doris Kareva ja Boris Baljasnõi.

Kristjan Leite sai UNESCO filosoofiapäeva esseepreemia

Soome UNESCO ühendkoolid organiseerisid oktoobris 2008 UNESCO filosoofiapäeva tähistamiseks koostöös partneritega filosoofia esseekonkursi Läänemere maade keskkooliõpilastele. Eestist sai esseepreemia Kristjan Leite Inglise Kolledžist.

Poola *workshop* islami kultuurist

Aprilli algul organiseeris UNESCO Poola Rahvuslik Komisjon koos partneritega Läänemere maade õpetajatele (sihtgrupp nii formaalne kui mitteformaalne haridus) *workshop*’i islami kultuurist, Eestist osales üritusel Johanna Helin Jaan Tõnissoni Instituudi maailmahariduse keskusest. *Workshop*’il osalemine oli väga kasulik keskuse Afganistani kooliprojektile ning pakkus ideid ja materjale, kuidas islami usku ja kultuuri Eesti koolides tutvustada.

2005. a konventsiooni valitsustevahelise komitee istungid

Detsembris 2008 toimus Pariisis Kultuuri väljendusvormide mitmekesisuse kaitse ja edendamise konventsiooni valitsustevahelise komitee teine korraline istung. Istungil otsustati mitte koostada rakendusjuhiseid rahvusvahelise koostöö edendamiseks, võeti vastu rakendusjuhised kultuuri integreerimiseks säästva arengu ja arengukoostöö raamistikku, kinnitati rahvusvahelise fondi tööd reguleerivad põhimõtted pilootprojektina 36 kuuks. Eestist osales istungil vaatejana Ragnar Siil Kultuuriministeeriumist. Märtsis toimus konventsiooni valitsustevahelise komitee teine erakorraline istung, kus tegeleti peamiselt artikkel 16 (arenguriikide eeliskohtlemine) rakendusjuhiste väljatöötamisega. Euroopa Komisjon ja arenguriigid jõudsid kompromissõnastuseni viisade väljastamise lihtsustamise küsimuses. Lisaks otsustati esitada kogu rakendusjuhiste pakett suvel toimuvale üldkogule kinnitamiseks; arutati ka fondi rahastamise ja teadlikkuse tõstmisega seotud teemasid. Eestist osalesid Ragnar Siil Kultuuriministeeriumist ja Kerli Gutman UNESCO ERKist.

Tallinna vanalinna raport UNESCOle ja maailmapärandi komitee 33. istung Sevillas

1. veebruariks esitati UNESCOle raport Tallinna vanalinna olukorra kohta. Raport koostati Tallinna Kultuuriväärtuste Ameti juhtimisel ning koostöös Kultuuriministeeriumi, Muinsuskaitseameti ning UNESCO ERKga. Raport tuleb arutlusele maailmapärandi komitee istungil, mis toimub 22.-30.06 Sevillas. Eesti delegatsiooni kuuluvad Mart Kalm EKAst, Margus Rava ja Kersti Kirs Eesti saatkonnast Prantsusmaal, Eve Sirp Välisministeeriumist, Riin Alatalu ning Liina Jänes Tallinna Kultuuriväärtuste Ametist ning Marika Valk UNESCO ERKist.

Viikingiajastu kultuuripärand UNESCO maailmapärandi nimekirjas

Islandi eestvõttel on tekkinud plaan esitada rahvusvahelises koostöös UNESCO maailmapärandi nimistusse viikingiajastu kultuuripärandiga seotud paiku. Projektis osalevad hetkeseisuga veel Taani, Iirimaa, Läti, Norra, Rootsi ja Schleswig-Holsteini liidumaa Saksamaalt. Vaatlejatenä Soome, Gröönimaa ja Suurbritannia. Island on esitanud kutse projektiga liitumiseks ka Eestile, Leedule, Poolale, Venemaale ja Ukrainale. Islandlased tutvustavad projekti 3.- 4. juunil Reikjavikis rahvusvahelisel kohtumisel, kuhu oodatakse ka Eesti esindajat.

Praegused suunad UNESCOs soosivad rahvusvahelises koostöös maailmapärandi nimekirja esitatud kandetaotlusi. Viimane edukas projekt selles vallas oli 10 riigi koostöös (sh Eesti) esitatud Struve meridiaanikaare säilinud punktid.

Kristin Kuutma nõustas Aafrika riike vaimse kultuuripärandi (VKP) kaitse konventsiooni osas

8.-10. aprillil osales Kristin Kuutma UNESCO poolt kutsutud eksperdina konsultatsioonikohtumisel Eritreas, et tutvustada VKP kaitse konventsiooni põhimõtteid ning jagada Eesti kogemust konventsiooni rakendamisel. Osalejate seas oli nii Eritrea ministeeriumide, ülikoolide, muuseumide, uurimisasutuste ja kohalike omavalitsuste esindajaid kui ka kohaliku pärimuskultuuri kandjaid. Eelmise aasta märtsis tutvustas Kristin Kuutma Lõuna-Aafrika Vabariigis toimunud 12 Aafrika riigi kohtumisel rahvuslike vaimse kultuuripärandi nimistute koostamise nõuet VKP kaitse konventsiooni kontekstis ja Eesti vastavat kogemust.

Eritrea konsultatsioonikohtumisest osavõtjad. Foto Kristin Kuutma

Eesti tutvustas VKP kaitse konventsiooni rakendamise kogemust Saksa parlamendis

25. märtsil toimus Saksa parlamendi kultuuri- ja meediakomisjonis arutelu VKP kaitse konventsioonist, mida Saksamaa pole seni ratifitseerinud. Oma kogemusi konventsiooni rakendamisel olid kutsutud tutvustama Austria, Šveitsi, Prantsusmaa ja Eesti esindajad, kellele esitati hulgaliselt küsimusi. Muuhulgas päriti, mis ikkagi mahub vaimse kultuuripärandi mõiste alla. Kellel on õigus koostada riiklikku vaimse kultuuripärandi nimistut? Milline see peaks olema? Kas ja millist mõju võiksid avaldada nt Liibüa ja Türgi nimistud Saksamaale? Kas pole ohtu, et religioossed sektid ja ekstremistid püüavad konventsiooni oma huvides ära kasutada? Kas konventsiooni rakendamine ei too kaasa tarbetut bürokraatiat? Kui palju see erinevates riikides on siiani maksma läinud? Kas oli vaja muuta seadusandlust? Tundus, et vähemalt osa hirne suutsid kutsutud külalised hajutada. Eestit esindas üritusel Margit Siim UNESCO ERKist.

Eesti tutvustab VKP kaitse konventsiooni rakendamise kogemust Horvaatias

22.-27. aprillil toimub Zagrebis vaimse kultuuripärandi ekspertide regionaalne seminar. Tähelepanu keskmes on rahvuslike vaimse kultuuripärandi nimistute koostamine ja rahvusvahelise koostöö edendamise võimalused selles valdkonnas. Osalevaid riike on 20 ringis. Seminaril teeb ettekande ka Eesti, osalejateks on Kristiina Porila ja Kristi Grünberg Rahvakultuuri Koolitus- ja Arenduskeskusest.

Eesti tegevused

VKP komitee kandetaotluste hindamise alakomitee töö

Valitsustevaheline VKP kaitse komitee valis 2008.a novembris oma liikmete hulgast alakomitee, kes hakkab hindama VKP esindusnimekirja esitatud kandetaotlusi. Alakomitee juhiks valiti Eesti, teisteks liikmeteks on Türgi, Keenia, Mehhiko, Araabia Ühendemiraadid ja Korea Vabariik. Eesti on nii komitee kui alakomitee liige aastani 2010. Alakomitee kohtus 12.-13. jaanuaril Pariisis, et arutada kandetaotluste hindamise kriteeriume ja protseduurilisi küsimusi. Veebruarist aprillini koostavad alakomitee liikmed oma hinnangud kandetaotluste kohta, mais Pariisis toimuv kinnisel kohtumisel hakatakse neid arutama ja langetatakse alakomitee hinnangud. Lisaks alakomitee tööd juhtivale prof. Kristin Kuutmale kuuluvad Eesti delegatsiooni ka Margit Siim UNESCO ERKst ja Kristiina Porila Rahvakultuuri Koolitus- ja Arenduskeskusest.

2009. a sügisel toimuval komitee 4. korralisel istungil otsustab komitee alakomitee soovitudele tuginedes, millised elemendid kantakse inimkonna vaimse kultuuripärandi esindusnimekirja.

VKP esindusnimekiri koondab kogukondlikke kultuurinähtusi, mis annavad nende kandjaile identiteedi ja järjepidevuse tunde. Nimekirja kandideerib 111 kandetaotlust 35 riigist. Eesti esitas nimekirja kandidaadiks seto leelo, mille lahutamatuks osaks on lisaks muusikale (omapärase mitmehäälsuse ja hääletekitamise viisi) ja kindla ülesehitusega tekstile ka sellise teksti loomise poeetilised reeglid ning laulmis-situatsioonid. Leelo on üks seto kogukonna identiteedi ja ühtekuuluvustunde alustalasid, millega koos antakse edasi eluviisi, keelt ja kombeid.

Kristin Kuutma plenaarettekanne ja meistrikläss Belgias

23.-24. märtsil toimus Mechelenis esinduslik konverents *Heritage Care through Active Citizenship* Euroopa Komisjoni ja Euroopa Nõukogu toetusel, mis oli suunatud kultuuripärandi valdkonnas tegutsevatele Euroopa kodanikeühendustele. Konverentsil osalesid Jaan Tamm ja Kristin Kuutma, kes esines ka plenaarettekandega. Oma ettekandes käsitles ta kogukondade kandvat rolli kultuuripärandi kontekstis ning UNESCO poolt ellu kutsutud suurte rahvusvaheliste algatuste mõju kogukondadele ja nende kultuuripärandile. 20. märtsil toimus FARO (*Flemish Interface for cultural heritage*) korraldusel Brüsselis ka Kristin Kuutma meistrikläss "Vaimne kultuuripärand, UNESCO ja kaasaegne muutuv maailm."

Tartu kandideerib UNESCO loovlinna tiitlile kirjanduslinna kategoorias

16. aprillil otsustas Tartu linnavolikogu toetada loomeringkondade ettepanekut hakata koostama taotlust Tartu kandideerimiseks UNESCO kirjanduslinnaks. Taotlust hakatakse ette valmistama UNESCO ERKi ja Eesti Kirjanduse Seltsi juhtimisel. UNESCO ERKist kuulub taotluse koostamise juhtmeeskonda Kerli Gutman.

Balti ketile pühendatud veebileht ja voldik

Eesti, Läti ja Leedu esitasid 2008.aasta UNESCO Maailma mälu registrisse valiku kõige esinduslikumaid Balti ketiga seotud dokumente, mis on hoiul Eesti Rahvusarhiivis, Läti Rahvarinde muuseumis ja Leedu Riiklikus Keskarhiivis. Balti keti dokumendipärandi Maailma mälu registrisse kandmine otsustatakse 2009.aasta juulis. Balti keti kandetaotluse tutvustamiseks on loodud veebileht, mis asub internetiaadressil www.balticway.net ning koostatud voldik. Kodulehe uudiste rubriiki koondatakse info Kesk- ja Ida-Euroopa demokraatia ülemineku 20. aastapäeva üritustest.

©Rahvusarhiiv

Eesti võõrustab iga-aastast Kesk-Euroopa ja Balti riikide UNESCO rahvuslike komisjonide peasekretäride kohtumist

1.-3. juunil korraldab UNESCO ERKi sekretariaat Kesk-Euroopa ja Balti riikide UNESCO rahvuslike komisjonide peasekretäride nõupidamise. See koordinatsioonikohtumine on iga-aastane traditsioon, mille Eesti 2009. a rotatsiooni korras korraldab. Nõupidamisel arutavad peasekretärid päevakajalisemaid ja strateegilisemaid aspekte oma tööst, vahetavad infot ja kooskõlastavad seisukohti enne UNESCO suuremaid üritusi nagu nt. peakonverents, peadirektori konsultatsiooni-kohtumine jms. Kohtumine toimub kahel päeval, ning selle raames arutatakse rahvuslike komisjonide sekretariaatide rolli üle liikmesriigis, peakonverentsiks ettevalmistuses; komisjoni panust riigi arengukoostöösse; ekspertide kaasamise küsimusi; koostööd teiste rahvusvaheliste organisatsioonidega (Euroopa Nõukogu, Euroopa Komisjon), osalusprogrammi tulevikku.

KALENDER

11-13.05.2009

Kultuurivarade tagastamise komitee istung Pariisis

11.-15.05.2009

VKP alakomitee istung Pariisis

19.-22.05.2009

Täiskasvanuhariduse konverents Belemis

27.-29.05.2009

Haagi konventsiooni komitee 4. istung Pariisis

15.-18.06.2009

Kultuurilise mitmekesisuse konventsiooniosaliste kohtumine Pariisis

21.-25.06.2009

UNESCO ühendkoolide koordinaatorite seminar Iisraelis

22.-30.06.2009

Maailmapärandi komitee 33. istung Sevillas

6.-8.07.2009

Kõrghariduse konverents Pariisis

7.-23.09.2009

Täitevõrgu 182. istung Pariisis

6.-23.10.2009

Peakonverents Pariisis

28.09-02.10.2009

VKP kaitse komitee 4. istung Abu Dhabi